

A jövő nemzedékek szószólója a Műemléki Világnap méltó megünnepléséről

A Műemlékek és Műemléki Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS), az UNESCO műemlékvédelmi világszervezete javaslatára 1984 óta minden év április 18-án ünneplik világszerte a Műemléki Világnapot, ami évről évre felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzetek épített öröksége az egész emberiség közös kulturális kincse, amelynek fenntartása és jövő nemzedékek számára történő megőrzése az állam és mindenki feladata.

Bándi Gyula, a jövő nemzedékek szószólója a kulturális örökség helyzetére is kiemelt figyelmet fordít. A Műemléki Világnapról való megemlékezés elsődleges célja, hogy a műemlékvédelem közüggé váljon.

Annak tudatában, hogy a magyar kultúra az egyetemes kultúra integráns része, Magyarország Alaptörvénye kiemelt védelemben részesíti a nemzet közös kulturális örökségét is, amelynek védelmét, fenntartását és a jövő nemzedékek számára való megőrzését az állam és mindenki kötelességévé teszi. A magyar kormányzat hivatalos álláspontja szerint az épített örökség gondos megőrzése és fenntartható fejlesztése „kitüntetett stratégiai téma” „a jelen lévő, az utókor számára megőrzött műemlékeink a nemzeti önazonosság hordozói is”. Az államnak, a polgároknak, közösségeknek és nem utolsó sorban a gazdasági szereplőknek mindent meg kell tenniük, hogy az alkotmányos követelmények és az államcél a gyakorlatban is érvényre jusson.

Hazánk páratlan, részben már világörökséggé nyilvánított kulturális értékei mellett minden helyi, települési közösségnek megvan a saját, önazonosságát kifejező értékes épülete, épületegyüttese, közös tere, melyek közül sok sajnálatos módon még ma is méltatlan állapotban áll, pusztá fennmaradása is kérdéses. A hatékony állami támogatási, gazdasági ösztönző rendszer alapvető szükségességét nem feledve a helyi közösség, a helyi gazdálkodók hozzájárulásai egyképpen alapvető szerepet tölthetnek be a védelemben. Az alapvető állami szerepvállalás mellett a helyi önkormányzatok a helyi értékvédelem, a településképi szabályozás eszközeivel képesek orientálni a gazdasági szférát és a polgárokat, de ennek elmulasztásával pótolhatatlan értékek mehetnek veszendőbe.

Az elmúlt évek rekonstrukciós programjai a várak és kastélyok, valamint az egyházi műemlékek helyreállítása terén öröndetes fejlődést hoztak határainkon belül, s azokon túl is. A műemlékek, védett épített örökségi elemek megőrzésének kétségtelenül az egyik legbiztosabb útja a modern közösségi hasznosítás. A magáncélú hasznosítás ugyancsak megfelelő lehet, azonban ez esetben fokozott figyelemre és mértéktartásra van szükség az értékek sérelmének megelőzésére. Értékes épületek és ipari műemlékek váltak sajnálatos módon a kellően át nem gondolt beruházások áldozataivá. Ezek a veszteségek mérsékelhetők, elkerülhetők lennének a nyilvános és széles körben hozzáférhető terv- és dokumentumtár naprakészen tartásával és ha a helyi és szakmai közösségek beleszólást kaphatnának a fejlesztési tervek alakításába.